

A „kis nagy” kántor: Jozsef (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

Jozsef, avagy amint a világ ismeri Yossele (magyarosabban: Joszele) Rosenblatt¹ Oroszországban (a mai Ukrajna területén) született, Amerikában kapta szárnyra a világhír és Izrael földjében temették el.

E világhírűvé lett „kis nagy” embernek azonban Magyarországról, a történelmi Magyarország területéről indult karrierje, hiszen itt lett kántorrá (Munkácson), itt teljesedett ki hangja (Pozsonyban), de Amerikában is egy magyar-zsidó zsinagóga (New York-„Ohév Cedek”²) kántoraként lett közismertté.

1933. július 15-én az Egyenlőség című zsidó hetilapban egy nekrológ jelent meg Rosenblattról: "*Joszele, a világ legnagyobb kántora*" címmel: "*Joszele Rosenblatt, az élete és művészete delén elhunyt amerikai csodakántorban a művészet összetalálkozott az istenfélő, jámbor, szentségre törő lélekkel. A kettőnek ez a szerencsés egyesülése okozhatta, hogy Istennek olyan kivételes erejű szolgálója, a községnek, sőt az egész zsidóságnak oly fennkölt szószólójává válhatott.*"³

Joszele, eredetileg Jozsef Rosenblatt, avagy angolosan: Joseph Rosenblatt, hiszen a világ úgy ismerte, mint amerikai zsidó kántort, pedig rövid életének csak mintegy 1/3 részét töltötte az akkor közismert jiddis szóhasználattal „goldene mediné”-nek nevezett országban. Én azonban maradok ama névnél, amely lemezein szerepel, becézve: Joszele (a kicsi⁴ Jozsef) Rosenblatt.

Joszele Rosenblatt Oroszországban, az akkori cári birodalomban született 1882. május 2-án (5642. ijjár 13) egy Belaja Cerkov (Белая Церковь) nevű városkában, Kijevtől kb. 80 km-re, délnyugatra, egy régi rabbi- és kántordinashtiában.

Gyermekkoráról így beszélt egy 1918-ban, Amerikában adott interjújában: "*Egy évvel földi megérkezésemet követően, apám éppen a kórussal próbált, amikor egy hang túlkiabálta a 14, fortissimóval éneklő kórustagot is. A hálószoza ajtaját kinyitva megpillantotta a bölcsőben teli tüdőből visítózó Rosenblatt bébit. Ott és akkor apám megjövendölte, hogy ez a kicsi valamikor egy nagy zsinagóga kántora lesz még. Felnőtt koromban anyám mindig mesélte, hogy mikor négy éves voltam, felvettem apám kápedlijét, táliszát és őt utánoztam.*"

¹ Életrajzát egyik fia írta meg a legrészletesebben: Rabbi Dr. Samuel Rosenblatt: Yossele Rosenblatt. (New York, 1954).

Rövid, képekkel ellátott életrajza: <http://www.ebay.com/itm/1928-Cantor-YOSSELE-ROSENBLATT-Chazzan-JEWISH-RECITATIVES-Judaica-SYNAGOGUE-/281097073888-2015.03.30>.

² Lásd: <https://ozny.org/-2015.03.30>.

³ Egyenlőség. A magyar zsidóság politikai hetilapja. 53. évf. 38. szám. 4. old.

⁴ Testméretre valóban kicsi volt, hiszen 155 cm magasra nőtt, 80-85 kilója mellett, e szakállas „kis nagy” ember.

A „kis nagy” kántor: Joszéf (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

Elővettem egy villát a konyhaszekrényből, hozzákoccintottam fogamhoz, majd a fülemhez tartottam, akárcsak apám a hangvillát. Utána olyan hangerővel kezdtem bele a Löhó dajdiba, hogy minden szomszéd összefutott az ablakunk előtt. Attól kezdve én is apám kórusának tagja lehettem.”⁵

Az oroszországi pogromok miatt - mikor is a meggyilkolt II. Sándor⁶ cárt követő III. Sándor cár főtanácsadója (Konsztantyin Petrovics Pobedonoszcev) meghirdette a "zsidókérdés" megoldását a cári birodalmon belül, miszerint: "A zsidók egyharmada megkeresztelkedik, egyharmaduk elpusztul, a maradék pedig kitarakodik az országból"⁷ - a Rosenblatt család az Osztrák-Magyar Monarchia keleti, nagy zsidó népességgel rendelkező tartományába, Bukovinába költözött. 1889-ben Csernovitzban (Szadagóra városrészében), a tartományi székhelyen telepedtek le.⁸ Rosenblatt apja itt kapott kántori állást és ebből próbált megélni egyre népesebb családjával. (Összesen tíz gyermeke született.)

Mivel a megélhetés egyre nehezebben ment, ezért valami újjal próbálkozott, és 1893-ban fiúgyermekeivel elindultak a Monarchián területén belül vándorkántorkodni, ha úgy tetszik turnézni, városról-városra, zsinagógáról-zsinagógára. Először Krakkóban léptek fel nagy sikerrel, majd 1894-ben Bécsben, ám az évben váratlanul meghalt az apa. 1896-ban, a magyar millennium évében, Budapesten is énekelnek a kántor fiúk, majd 1900-ban újra Krakkóban találjuk Joszele Rosenblattot. Amint szokás volt abban az időben, egy bálbosz⁹ meghívta sábeszre¹⁰ magához az ifjú vándorkántort. Joszele 18 éves volt, tehát abban a korban volt, amiről a Misna¹¹ azt tanácsolja, hogy házasodjék meg.¹² Joszele házigazdájának pedig volt egy eladósorban lévő lánya, így hát egymásra talált az ifjú férfi és lány.¹³

⁵ Idézi: <http://www.ebay.com/itm/1913-JEWISH-Cantor-Joseph-Rosenblatt-OMAR-RABBI-ELOSOR-78-/110791513042-2015.03.30>.

⁶ Lásd: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1881_marcus_13_merenylet_ii_sandor_orosz_car_ellen-2015.03.30.

⁷ Idézi pl.: http://www.orvostortenet.hu/tankonyvek/tk-05/pdf_Szallasi/OH_1986_1957.pdf.-2015.03.30.

⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Chernivtsi-2015.03.30>.

⁹ Jiddis szó, magyarul kb.: házigazda, háziúr.

¹⁰ Szombatra, a heti pihenőnapra.

¹¹ Misna: „tanítás”, „ismétlés”, tan, tanulmány, elvrendszer: a Szóbeli Tan első kanonizált törvénygyűjteménye, mintegy ötszáz év „szóbeli tanításait”, magyarázatait tartalmazza. Számos tudós nemzedék munkája nyomán a tanaiták szövegeztek meg, és a III. század elején állítottak össze. A Misnát magyarázta, értelmezte később a Gemará, amellyel együtt a Talmudot alkotja.

¹² Misna, Pirké ávot V,22.

¹³ Tová (Taube, Taubi, Tojbe) Kaufmann volt a neve feleségének.

Lásd: <http://www.geni.com/people/Yossele-Rosenblatt/340023399140012432-2015.03.30>.

A „kis nagy” kántor: Jozsef (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

Még ezen évben - mivel már nős és szakállas ember volt Rosenblatt, ami annak idejében elengedhetetlen feltétele volt egy hagyományhű közösségben a kántori állásnak - a munkácsi kile¹⁴ választotta meg kántorának.

Joszele Rosenblatt 1901-ben Munkácsról Pozsonyba került, itt született meg egyik fia: Samuel Rosenblatt (1902-ben), ki 1921-től (19 évesen!) a New Yorki Egyetemen a keleti nyelvek tanára lett a trentoni „Adath Israel” hitközség rabbini teendőinek ellátása mellett.¹⁵

1906-tól Hamburgban, a kohlhöfeni régi zsinagógában, majd az "Israeliten Synagogen Verband"-ban, a legnagyobb hamburgi hitközségben azonban már érvényesíthette azt a tudást, melyet pozsonyi éve alatt szerzett, ugyanis Bécs közelsége lehetővé tette számára, hogy koncertekre, operába járjon és hangképzést is tanuljon.

Hamburgban kötött ismeretséget és barátságot Enrico Carusoval,¹⁶ kitől énekelni tanult, főleg stílusgyakorlatokat. Ekkor már Európában elismert kántor volt, több lemezfelvétellel (a hamburgi Odeon cégnél készültek), és "nem mellesleg" hat gyermekkel a háta mögött. Harminc évesen azonban úgy döntött, hogy elmegy Amerikába a jobb megélhetés reményében, és ott fog boldogulni a továbbiakban.

1912-ben a new yorki legnagyobb magyar-zsidó ortodox zsinagóga és közösség kántora lesz, melynek az 1848-ban, a magyar forradalom évében Baracsán született Klein Fülöp volt a főrabbi, ki az Agudász Jiszróel¹⁷ elnöke volt sokáig, de a Mizráhi¹⁸ mozgalmat is támogatta. A közösség abban az évben építtette „Ohév Cedek” zsinagógáját és az avatás szombatján itt énekelt Rosenblatt, és oly sikere volt, hogy nyomban megválasztották főkántoruknak. Az első világháború alatt, 1917-ben előadókörútra indult Amerikában a háború sebesültjeinek megsegítésére, de közismert és igazán híres a nem zsidó közvélemény előtt Rosenblatt akkor lett, mikor felkérték Eliezer szerepére Halévy: A zsidó nő¹⁹ című operájába. A chicogoi Operaházban kellett volna énekelnie e szerepet 1.000 dolláros gázsziért naponta. Ő azonban visszautasította a nagyvonalú ajánlatot, mert mint mondotta: *"a zenés játék, valamint az éneklő nők társasága nem egyeztethető össze a kántori státusszal."*²⁰

A szerep, az ajánlat elutasításának gyorsan híre ment és sokat cikkezett róla a korabeli sajtó. Rosenblatt másképpen is ragaszkodott az ősi zsidó konvenciókhoz, pl. mindig fedett

¹⁴ Hitközség.

¹⁵ Ujvári P. szerk: Zsidó Lexikon. (Zsidó lexikon kiadása, 1929) 752. old.

¹⁶ Lásd, pl.: <http://www.imdb.com/name/nm0142297/bio-2015.03.30>.

¹⁷ Lásd, pl.: http://www.yivoencyclopedia.org/article.aspx/Agudas_Yisroel-2015.03.30.

¹⁸ Lásd, pl.: <http://mizrachi.org/about-us/about-mizrachi/-2015.03.30>.

¹⁹ Lásd, pl.: http://imslp.org/wiki/La_Juive_%28Hal%C3%A9vy,_Fromental%29-2015.03.30.

²⁰ The New York Times 15 April 1918.

A „kis nagy” kántor: Jozsef (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

fejjelel énekelt, sőt mikor a new yorki Operaházban vendégszerepelt, akkor a plakátok úgy hirdették, hogy péntek este a művész nem lép fel, a szombat szentsége miatt. Csak ortodox zsinagógákban volt hajlandó énekelni, ennek ellenére híre, hírneve túlterjedt a zsidó körökön, és amikor egyetlen fellépésért 5.000 dollárt kapott, akkor a "Evening Telegram" című újság a címlapon közölte: "*Zsidó kántor 15.000 dollárt kap három liturgiai fellépésért.*"²¹

Rosenblatt a későbbiekben sokszor énekelt koncerteken, énekelt jiddis dalokat, de olasz áriákat is. Elismert volt, sikeres volt, 1922-ben azonban - mivel a pénzügyekhez nem értett - egy nagy összegű kölcsönért vállalt kezességet, sőt még házáat is elzálogosította egy új ortodox zsidó hetilap, a "The Light of Israel" megindulásához. Az újság azonban csődbe ment, és Rosenblatt egyik pillanatról a másikra elszegényedett.²² Lemondott főkántori állásáról és koncertturnéokra szerződött, amelyek jövedelmezőbbek voltak kántori állásánál.

1927-ben (pedig még ekkor is volt törlesztényivalója az adóságából) felkérték, hogy énekelje el az Al Jolson főszereplésével készülő "A Jazz Singer" című filmben²³ a Kol nidré-t, úgy ahogyan azt jom kipurkor²⁴ a zsinagógában is szokta. A Warner Brothers filmvállalat 100.000 dollárt ajánlott fel neki e szerepért. Ő azonban vallási meggyőződésből ezt nem vállallta.²⁵

1928-ban a borough parki „Anshe Sfarad” gyülekezet kántora lesz, majd egy európai turné után egy dél-amerikai turné következett. 1929-30 között ismét az „Ohév Cedek” zsinagóga főkántori tisztjét látja el, majd újból "szabadúszó" énekes/kántor. 1933-ban meghívják az akkori nevén Palesztinába, hogy a Fox filmvállalat²⁶ produkciójában készülő "Hálom ámi (Népem álma)" című filmben²⁷ szerepeljen, énekeljen.

Erec Jiszráel (Izrael földje) felé utaztában, a New Yorkból induló Vulcania gőzhajón²⁸ Rosenblatt útitársai lett a Patai József (az akkori Mult és Jövő című folyóirat főszerkesztője, az ismert író és szerkesztő²⁹) vezetésével a Szentföldre zárandokoló cionista magyar-zsidó

<http://timesmachine.nytimes.com/timesmachine/1918/04/15/98261731.html>

²¹ Lásd, pl.: <http://www.nydailynews.com/archives/news/josef-rosenblatt-king-cantors-article-1.853305-2015.03.30>.

²² Rosen, Gary: *Unfair to Genius: The Strange and Litigious Career of Ira B. Arnstein*. (Oxford University Press, 2012) p. 62.

²³ Lásd: Frederic P. Miller, Agnes F. Vandome, McBrewster John: *A Jazz Singer (1927 Film)*. (VDM Publishing, 2010).

²⁴ Az engesztelés napja, ekkor Isten megbocsátja az emberek által ellene elkövetett bűnöket, ha azt őszinte megbánás, megtérés kíséri.

²⁵ Hangja hallható a filmben: <https://www.youtube.com/watch?v=mTufuWn3jv8-2015.03.30>.

²⁶ A Tolcsván született Fried Vilmos (később: Williemo Fox) alapította 1915-ben.

²⁷ Lásd, pl.: http://www.jewishvideo.com/CLAS_2.HTM-2015.03.30.

²⁸ Lásd: http://en.wikipedia.org/wiki/MS_Vulcania-2015.03.30.

²⁹ Lásd: http://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%BAlt_%C3%A9s_J%C3%B6v%C5%91-2015.03.30.

A „kis nagy” kántor: Jozsef (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

küldöttség 140 tagja is. E hajón volt Dr. Schönfeld József, a Zsidó Szemle (Magyar Cionista Szövetség lapja) főszerkesztője is, ki "Palesztinai utam" címmel egy cikksorozatban számolt be úti élményeiről újságjában.³⁰ Itt leírja találkozásait, élményeit Rosenblattal kapcsolatosan, így a magyar olvasók első kézből értesültek Rosenblatt életének utolsó utazásáról és napjairól, bár ezt akkor még senki nem tudhatta. Schönfeld így ír: "Az egyik asztalnál Jossele Rosenblatt, a világhírű amerikai főkántor ül, az amerikaiak válogatott társaságával. Vacsora után az új utasok tiszteletére Jossele a sir hamaloszt énekli el. Saját gyönyörű kompozíciója. (...) ³¹ Rosenblatt felé húzodom, aki néhány "chaszidjával" (rajongójával), – kizárólag amerikaiak – meghitt ünnepi hangulatban ül együtt és amint messziről kiveszem, tanítja őket egy héber dalra. Jossele Rosenblatt, akinek nevét a gramofonlemezek révén bizonyára mindenki ismeri, Amerika leghíresebb és legnépszerűbb kántora. Igen alacsony termetű ember, ezért nevezte el a nép a maga kedvencét, becézve Josselenak, kicsinyítve. Egyébként igen joviális, barátságos, szeretetreméltó férfiú, aki az egész úton lelkesen és szinte áhítattal foglalkozik a maga szűkebb környezetével és esténként igyekszik híveit a legújabb zsidó szerzeményeire megtanítani. Most is egy andalítóan bájos héber melódia vonz oda a társasághoz. Egyszer-kétszer hallgatom a dalt, azon veszem magam észre, hogy én is ott állok Jossele körül a körben és már fújom az éneket, amelynek szövege:

"Jávó ádir vöjigalénu, — Jávó Élijáhu vijvászrénu."

"Jöjjon a hatalmas és váltson meg benniünket,

Ó, jöjjon Élijáhu és hozzon nekünk vígasztaló híreket."

A régi szöveget Jossele látta el melódiával, amely oly fülbemászó és annyira igazán zsidó, hogy nem csodálkoztam később, amikor ugyanazt a pár szóból és néhány akkordból álló dalt órákon át énekelte a társaság és Jossele fáradhatatlanul dirigált és mindig talált valami nüanszbeli kifogásolni valót, amely után mindenkor ő maga egyedül énekelte el újra még újra a dalt, hogy egészen tökéletesen hangozzék a tanítványok ajkain. Itt ragadtam meg az alkalmat, hogy Josseleval hosszasan eldiskuráljak. Hogy lelkes cionista, azt nem kellett mondania, hiszen minden este nagyszabású koncertet is rendezett, amelynek bevétele egészben a Keren Kayemeth javára ment. Egyébként is minden este folyt gyűjtés a Keren Kayemeth javára. Fiúk és lányok nagy kosarakat díszítettek fel a zsidó színekkel és az egész hajón végig mindenkit igyekeztek a Keren Kayemeth részére adakozásra bírni. És sehol

³⁰ Lásd a témáról, pl.: Gleszer Norbert - Zima András: A sokarcú Cion felé. In: A HÁCOFE. AZ ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ-ZSIDÓ EGYETEM VALLÁSTUDOMÁNYI FOLYÓIRATA. 3.Tematikus szám: MMXII Vol I. Nr. 1. <http://or-zse.hu/hacofe/hac-vol3-tart.htm-2015.03.30>.

³¹ Zsidó Szemle XXVIII. évf. 17. szám (1933. május 5) 7. old.

A „kis nagy” kántor: Jozséf (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

nagyobb örömmel és lelkesebben nem láttam embereket cionista célra adakozni, mint éppen ezen a hajón. Jossele Palesztínába több heti tartózkodásra jött. Pészách első napján Tel Avivban, az utolsó napján Jeruzsálemben fog énekelni, illetve előimádkozni a nagytemplomban, ugyancsak részben a Keren Kayemeth javára. Budapestre is készül, amint velem közölte és szeretne itt még május havában egy templomi hangversenyt rendezni. Megígértem Josselenak, hogy készséggel állok majd rendelkezésére. Közben újabb és újabb choszedok érkeznek Jossele "udvarába" és a beszélgetés abbanmarad. Jossele int a kezével, és újra megkezdődik a "Jávó ádir vöjigálenu", a megváltás himnuszának gyakorlása és betanítása – már az újonnan érkezettekre való tekintettel is. Jossele még elárulja, hogy holnap ő fogja a szombati istentiszteletet végezni, amit végtelen örömmel hall az egész társaság. Hírnökök viszik szét az örömhírt a hajó minden zugába és bizonyos, hogy holnap zsúfolt ház fogja hallgatni Josselet. Másnap a reggeli után tökéletes szombati pihenő a fedélzeten. Néhány magyar utitársam sürget, hogy jó lesz már lemenni a templomba, mert később nem tudunk magunknak helyet szorítani. Magam is feltétlenül meg akartam hallgatni Josselet és ezért nyomban lementünk a "templomba", amely ezúttal a társalgó, feketéző és zeneszalonokból volt átalakítva, mert ez a három terem sem tudta befogadni a Jossele művészetét élvezni akaró hatalmas publikumot, amelyben nemzsidók is jelentékeny számban voltak. A teremben, illetve termekben, amelyek a templom céljaira szolgáltak, szinte elviselhetetlen a hőség. A hajón tudvalevőleg minden terem igen alacsonyra van szabva, ezért kevésbé szellős és ami a kántor szempontjából fontos, igen rossz akusztikája van egy ilyen teremnek. Mégis a második teremből, ahonnan beljebb nem juthattunk, nagy élvezettel hallgatjuk Jossele imáját. Éppen a Tóra kivétele van soron. Jossele a Berich sömé demoró ólmó-t énekli. Hangja a másik teremből a közönség hatalmas tömegén keresztül úgy hatol hozzánk a másik terembe, mintha valahonnan messze távolból hangzana. De annál szebben és annál megrázóbban hat. Valami különleges stílus az ő énekművészete. Szereti a híveket magával ragadni, hogy kórus helyett énekeljenek vele. És a közönség csakhamar reagál. Szinte szuggesztív erővel kényszeríti a híveket, hogy vegyék át a melódiát és kísérik kórusban az énekét: "Ánó ávdó dökudsó berich hu" – Én vagyok az Úristennek a szolgálója, – énekli Jossele és az ima minden új mondatát azzal variálja, hogy mint refrént ismétli és énekli az Ánó ávdó-t, addig, amíg a közönség megtanulja az éneket, és egy intésre mindannyiszor vele éneklük a refrént, amely az egész gyülekezet hitvallomását képezi: "Mi vagyunk az Úristen

A „kis nagy” kántor: Jozsef (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

*szolgái." Ennél a közös éneknél áhítatosabb és hangulatosabb istentiszteletet nem hallottam...*³²

Rosenblattal együtt a magyar cionista turisták is szerencsésen megérkeztek a Szentföldre, Izrael földjére, „Erebe”, az akkori Palesztinába, hol a híres kántor zsinagógákban énekelt, koncerteket adott és összebarátkozott többek között Kook³³ jeruzsálemi áskenáz főrabbiával és Bialikkal³⁴, a közismert íróval, költővel, irodalmárral. Bialiknak annyira megtetszett Rosenblattnak a CXXVI. zsoltárra írt melódiája, hogy egyenesen azt ajánlotta legyen az a majdan megszületendő zsidó állam nemzeti imádsága, himnusza.

A film forgatása során, melynek céljából Rosenblatt Erebe jött, tehát a "Hálom ámi" című film egy külső helyszínén, a Holt-tengernél és a Jordán folyónál történt felvételek után visszatért Jeruzsálembe, ahol még aznap, 1933. június 19-én (5693 sziván 25) visszaadta lelkét teremtőjének, szívroham végzett vele 51 éves korában. Az ortodox szokások szerinti másnapi temetésén, több mint ötezer ember kísérte utolsó útjára az Olajfák hegyén.³⁵

Rosenblattot Kook főrabbi búcsúztatta, tartotta a gyászbeszédet, megemlítve benne azt is, hogy a legutolsó szombatot éppen Rosenblatt búcsúztatta a jeruzsálemi Hurva zsinagógánál,³⁶ mely szertartáson ő is részt vett, és most ő kénytelen búcsúztatni e nagyszerű énekesét az imáknak. Rosenblatt nyolc gyermeket,³⁷ az életében készült 180 hangfelvételt, és azt az egyáltalán nem elhanyagolható tényt hagyta hátra, hogy a zsidó kántorzenét, a házánutot (házónuszt) hangfelvételei révén "behozta" a világ zenei köztudatába.

Kortársai szerint Rosenblatt volt az ideális kántor megtestesítője, aki egy tiszteletreméltó és „vallásos” ember volt. Ő volt a bel canto egyik legnagyobb virtuóza, kiművelt, iskolázott hangja kettő és fél oktávnyi hangterjedelemmel bírt, amely átölelte mind a bariton, mind a tenor hangfekvést, sőt még falsettoja is híres volt. Éneke tiszta, jól érthető, mely magában hordozta a közép-kelet európai áskenáz hagyományokat, az improvizációt, sőt gyakran hászid dallamokat is. Briliáns koloratúrája különleges légysággal párosult, miközben ura tudott maradni hangjának. Van néhány szerzeménye, mely kevésbé melodikus; míg mások a szerző hangterjedelmét kívánják meg az előadótól, ezért más kántorok ritkán adják elő.

³² Zsidó Szemle XXVIII. évf. 18. szám (1933. május 12) 9-10. old.

³³ Lásd, pl.: <http://orot.com/rav-kook/-2015.03.30>.

³⁴ Lásd, pl.: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/bialik.html-2015.03.30>.

³⁵ The New York Times, 21 June 1933.

³⁶ Lásd, pl.: <http://www.jewish-quarter.org.il/atar-hurva.asp-2015.03.30>.

³⁷ Nettie Rosenblatt, Henry Rosenblatt, Marcus Rosenblatt, Ralph Rosenblatt, Sylvia Rosenblatt, Samuel Rosenblatt, Leo Rosenblatt, Gertie Rosenblatt.

A „kis nagy” kántor: Jozséf (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

Visszatérvén az Egyenlőség című zsidó hetilap referátumom elején említett nekrológiájához, az ekként fejeződik be: "*Keleten tűnt fel, ott felkapta a hír szárnya, aztán nyugatra jött át. (...) A Szentföldön csendült fel utoljára zsoltáros éneke és ott tért meg az örökkévalóságba maga is, a zsidóság felejthetetlen nagy énekese, egy zaklatott szenvedő zsidó korszak magasztos lelkű szószólója...*"³⁸

³⁸ Egyenlőség. A magyar zsidóság politikai hetilapja. 53. évf. 38. szám. 4. old.

A „kis nagy” kántor: Jozsef (Joszele/Yossele) Rosenblatt

Oláh János, PhD

Prof. Oláh János, PhD egyetemi tanár az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Szentírás - és Talmudtudományi Tanszékének professzora, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Pécsi Tudományegyetem előadója, az OR-ZSE Évkönyvek és a Magyar Zsinagóga folyóirat főszerkesztője. Legfőbb kutatási területei a zsidó vallástudomány és folklór, mely tárgykörökben számos tanulmánya és könyve jelent meg.

Prof. János Oláh, PhD is the professor of the Holy Scripture and Talmud Studies Department of the Jewish Theological Seminary – University of Jewish Studies in Budapest. Prof. Olah holds lectures at the Eötvös Loránd University and at the University of Pécs, as well, and he is the editor-in-chief of two periodicals on Jewish Studies. His main research fields include Judaism, Jewish Folklore. Several essays and books were published in these subjects.

Útmutatás azok számára, akik a cikket idézni kívánják:

OLÁH, János 2015 A „kis nagy” kántor: Jozsef (Joszele / Yossele) Rosenblatt. *Yerusha. Zsidóság és kulturális antropológia. Online folyóirat. 2015/1*

url: <http://www.yerushaonline.com/content/?v=cj76ztqj7>